

הרפתקה בפוזמביק

כתבו: אסיה וגאריק וייסמן

לסחוב מים, לשטוף כלים, לנקות, לסדר, לכבס, כך שלא היינו למעמסה, אלא להפך. זה היה יותר חיבור וחרות בין המשפחות. אנחנו שיחקו עם הילדים. לאסיה היה קצת יותר קל מאשר לגאריק, שֶהוא מטבעו קצת יותר ביישן, והחיבור בינו לבין הילדים המקומיים היה קצת יותר בעייתי, אבל בסופו של דבר גם הוא נהנה ולמד הרבה.

יום אחד ישבנו לנו וציררנו, ופתאום התיישבו לידינו שתי ילדות. בהתחלה התביישנו מאוד, אבל החלטנו להתחבר אתן. לא ידענו מה להגיד, אז שאלנו את אימא. היא אמרה לנו לנסות לדבר אתן אנגלית. אמרנו כמה מילים, ובמקום לענות הן צחקו. חשבנו שאולי הן לא מבינות אנגלית, אז אסיה פתחה את הפנקס והראתה להן שהיא מצוירת. הן מיד הבינו והתחילו לצייר, וכל אחת מהן כתבה את שמה באנגלית, כי האותיות בשפה שלהן נכתבות כמו באנגלית, אך מבטאים אותן אחרת.

בלתי אכיל. בחלק מהכפרים לא היה אפילו אורז או לחם: רק קמח תירס או קמח משורשים. בכפרים הנידחים היינו מוקפים תמיד בעשרות סקרנים, בעיקר אנחנו, הילדים, אבל גם אבא ואימא שלנו. המקומיים היו עומדים ומסתכלים עלינו מהבוקר ועד הלילה, ובכל פעם שֶהגענו לכפר חדש הלימודים בבית הספר היו מתבטלים.

היינו צריכים למצוא דרכים משונות כדי להוריד קצת את הלחץ סביבנו. עם הזמן גם למדנו איך לבחור בצורה נכונה את הבית ללינה: לא במרכז הכפר, רחוק מבית הספר. למדנו גם שחשוב למנוע מצב שבו אנשי המקום ישרתו אותנו, כי פשמיֶּהו עוֹשֶׂה עבורך משהו צריך לשלם לו על כך, ולאט לאט הכסף הופך להיות מרכיב חשוב ביחסים. במקרה שאנחנו עושים עבורם הם עושים עבורנו, ואף אחד לא משלם לשני כסף – היחסים הרבה יותר יפים. למשל: כֶּשֶׁהם בישלו – בישלנו אתם, עזרנו לקלף, לחתוך,

שאנחנו רוצים, אבל מפונקים – אנחנו לא.

ובכל זאת, אבא ואימא שלנו החליטו לקחת אותנו בחופשת פסח לשלושה שבועות למזמביק, אחת המדינות העניות ביותר באפריקה, כְּדֵי שֶׁנֶרְאֶה איך אפשר להיות מאושרים גם כשאין לכם כמעט כלום. אימא ואבא שלנו קיאקיסטים, כאלה שיוצאים עם קיאקים למסעות ארוכים של אלפי קילומטרים בים, והם רגילים לחיות באוהלים או לישון על החול, והם אפילו אוהבים את זה.

הערה: את הכתבה כתבו אסיה וגאריק ביחד. אבל במקומות שונים, כשאחד או אחת מהשניים חשב או הרגיש אחרת, הם ציינו את השם, כמו למשל – גאריק התבייש, אסיה התרגשה וכו.

קֶשֶׁה לומר עלינו, אסיה וגאריק הויכחו, שאנחנו מפונקים. זה נכון שאנחנו אוהבים את מה שפולם אוהבים, ואנחנו די עצובים כשאנחנו לא מקבלים את מה

הרעיון היה של אבא שלנו, שעשה שם טיול קיאקים, והוקסם מהמקום ובעיקר מהאנשים. הוא ראה מצד אחד עוני נוראי, ומצד שני את רוחב הלב של התושבים, וזה הדהים אותו. הוא רצה שנפיר את המוזמביקים, נתחבר לעולם שלהם, שאין בו כמעט כלום מבחינה חומרית, נלמד איך הם חיים, ובעיקר – שנספוג מהם את שמחת החיים.

בכל מקום ניסינו כמה שניתן להתקרב לתושבים המקומיים. ישנו אתם בבתיים שלהם, בישלנו יחד אתם, ועברנו ממקום למקום בתוך אותו הדוחק הנוראי שהם חווים בכל פעם שהם נאלצים להשתמש בתחבורה. נכנסנו גם למקומות שתיירים ממש בורחים מהם: כפרים שבהם אדם לבן מופיע פעם בכמה שנים. גרנו בכל מקום כמה ימים, ולאחר מכן עברנו לכפר שכן. הנסיעות ברכבים המקומיים היו סיוט, על אף שעם הזמן התחלנו להתרגל לזה. האוכל המקומי היה כמעט

התושבים המקומיים – על גבי משאיות. על המשאיות היו מושבים רק בשני הצדדים, אבל כדי לחסוך כסף ומקום, אחרי שהמושבים בצדדים התמלאו, ישבו כולם באמצע על המזוודות והתיקים ונדחפו צמודים זה לזה, עם כל הדברים והחפצים שלהם, ולפעמים גם עם בעלי חיים כמו תרנגולות. באחת הנסיעות במשאית היינו כ-40 איש. בכל פעם הנהג דחס לתוך ארגז המשאית הרבה אנשים, וכך כל אחד מהנוסעים שילם פחות. לאחר כמה דקות של נסיעה עצרנו, התברר שבמשאית יושב איש שיפור והעוזר של הנהג החליט להוריד אותו. בהמשך הנסיעה נוספו עוד עשרה אנשים. הדרך הפכה ליותר ויותר גרועה, המשאית כל הזמן קפצה וגאריק הרגיש בחילה.

נסענו שש שעות. לפעמים עצרנו בכפרים, ולעבר המשאית רצו ילדים שמכרו אגוזים, פירות וירקות. קנינו כמה דברים והמשכנו בנסיעה. כאשר היינו כבר די קרובים ליעד שלנו, התחיל פתאום לרדת גשם. אימא, גאריק ואסיה נכנסו לתא הפנימי של המשאית, אבא נשאר לשבת

המים מהדלי נשפכו עליה, לקחה מרי את הדלי. היא הניחה אותו על ראשה, והתחילה ללכת כאילו אין לה כלום על הראש. זו הייתה הפעם הראשונה שראינו את מרי סוחבת דלי על הראש. היא שמרה על שיווי המשקל בקלות. הלכנו יחד, וכשהתקרבו לבית אסיה פתחה בריצה. מרי חשבה שהיא רוצה לשחק תופסת, אז היא רדפה אחריה עם הדלי על הראש, ולא נשפכה אפילו טיפה קטנה אחת מהדלי.

שיחקנו עם מרי הרבה משחקים: תופסת, מחבואים וכדורגל. פעם אחת כאשר שיחקנו כדורגל עם מרי ועם עוד כמה ילדים הכדור התפוצץ. פתאום גילינו שהכדור מורכב מחוטים, בגדים ישנים, שקי פלסטיק וכפפה שאותה הם ארזו יחד לכדור. התברר לנו שכך נראים מרבית הכדורים שהילדים שיחקו אתם, פשוט כי אין להם כסף לכדור אמיתי.

אחרי כמה ימים החלטנו להמשיך בדרך, לאזור אחר במוזמביק. את המעבר ממקום למקום עשינו, כמו

ילדים המקומיים היה מעניין לא רק לראות אנשים עם עור לבן אלא גם לגעת בו ולהרגיש אותו. גאריק הפסיק לשחק עם מרי. לאסיה, לעומת זאת, זה לא הפריע כלל.

בכפר אחד, כשהלכנו להתרחץ בנהר, ליוו אותנו שתי ילדות מקומיות. בזמן ההליכה הפרנו את אחת מהן, שמה מרי. בהתחלה היה כיף לשחק אתה, אבל לאט לאט מרי התחילה לעצבן את גאריק. היא כל הזמן נגעה בו, וזה הפריע לו.

מהר מאוד הפכה מרי לחברה טובה של אסיה. יום אחד הלכנו יחד עם מרי למשאבת המים. לקחנו דלי קטן ומילאנו אותו עד הסוף. ראינו הרבה ילדים נושאים דליים על הראש, ולכן גם אסיה רצתה לנסות. אסיה הראתה למרי בסימנים שהיא רוצה לסחוב את הדלי על הראש. מרי הבינה, הניחה מטפחת מגולגלת על ראשה של אסיה, ובעדינות הניחה את הדלי על המטפחת. למען האמת זה לא היה כל כך קל לסחוב את הדלי על הראש, ואסיה הרגישה שהגולגולת שלה כמעט נשברת. אחרי שרוב

הצליחו לתפוס אותה, התברר שהיא קטנה מדי. לכן שוב התחיל מרדף, הפעם אחרי תרנגולת אחרת, שמנמנה יותר. בסופו של דבר הם הצליחו לתפוס אותה. ריחמנו עליה, אבל לא יכולנו לעשות כלום, וידענו שבכל מקרה היא תסיים את חייה כארוחה של מישהו.

הטיול במוזמביק היה עבורנו הרפתקה נהדרת. למדנו שצריך לשמוח במה שיש. ראינו איך האנשים חיים ושמחים בחלקם כשאין להם כלום. תקשרנו אתם, ואולי עשינו להם את החיים טובים יותר ושימחנו אותם בהצגות שלנו.

כמה ימים לפני שעזבנו את מוזמביק חשבנו מה יישאר לנו בזיכרון ממוזמביק, למשל האנשים

ותנאי המחיה שלהם. גאריק התחיל לכתוב יומן שיזכיר לו את האנשים ומה שיש להם.

הנה כמה דפים מן היומן: בבתיים של המוזמביקנים אין חשמל. הם צריכים להדליק מדורות כדי שיהיה אור בבית. אין בבתיים מים זורמים, המבוגרים צריכים לסחוב כל יום כמה דליים כבדים של מים רק כדי לשתות, לבשל ולשטוף כלים. את עבודות הבית הם עושים תוך שימוש במים ממוחזרים. הבתים שלהם בנויים מקש או מחומר. האנשים בישראל אוכלים לפחות שתי ארוחות ביום, ובמוזמביק המבוגרים והילדים אוכלים ארוחה

מעולם לא ראו אנשים עם עור לבן, וגם הביאו לנו פסיפלורות כי רצו לתקשר אתנו. המבוגרים והילדים לא נתנו לנו מנוחה, הם כל הזמן הביטו בנו: כאשר שיחקו, אכלנו, קראנו ואפילו כשהלכנו להתרחץ. אבל כשהתרחצנו בנהר ביקשנו מהמבוגרים לסלק את הילדים, כדי שלא יראו אותנו עירומים. בהתחלה מאוד התביישנו, הרגשנו כמו חיות בגן החיות שהמבקרים באו לצפות בהן. אך לאט לאט התרגלנו להתגודדות האנשים סביבנו, והחלטנו לעשות להם הצגה. עשינו פנטומימה ודיברנו בשפה מוזרה ומצחיקה שהמצאנו. הצלחנו לבדר אותם, אבל אחרי ההצגה גאריק הצטער על הרעיון כי הילדים שצפו בנו התחילו להצביע עלינו ולצחוק. הוא הרגיש מאוד נבוך.

בארגז המשאית פי לא היה יותר מקום בפנים. דאגנו לו כל כך עד שלא יכולנו לשבת על המושב והסתפלנו כל פעם מבעד לחלון שדרפנו אפשר היה לראות את מה שהתרחש בארגז. כאשר הגענו סוף סוף אל העיר גורוא, שהיא אחת הערים היפות בהרים שטיילנו בהם, אבא היה רטוב וקפוא, אבל שמח. שכרנו חדר במלון, ומרוב עייפות נרדמנו מיד.

יום אחד הגענו לכפר קטן ונחמד. מסביבנו נאספו המון מבוגרים וילדים. האנשים רצו להסתפל עלינו כי הם

הילדים, כאמור, לא רצו ללכת לבית הספר בגללנו. אמרנו להם שאם הם ילכו ללמוד נשחק אתם אחר כך. ליוונו אותם עד לבית הספר. כאשר הגענו הבחנו במראה מוזר: ילדים בגילים שונים למדו יחד, וכולם ישבו בחוץ. שלושה מורים ניגשו אלינו כדי לדבר. הם אמרו לנו שהם היחידים שמלמדים פה, ומה שהילדים לומדים בעיקר זה לשיר ולחפור.

אחרי כמה ימים עברנו לכפר הבא, והקמנו את האוהלים שלנו בין הבתים. גם בכפר הזה התאספו סביבנו ילדים ומבוגרים. הפעם כבר היינו רגילים לכמות כזאת של אנשים. לאחר שהקמנו את האוהלים הלכו המקומיים לתפוס תרנגולת כדי להכין לנו ארוחת ערב. זה היה מצחיק: בהתחלה כמה אנשים הקיפו תרנגולת אחת, אבל היא חמקה מידיהם והתחיל מרדף אחריה. היא רצה מצד לצד, נכנסה לתוך השיחים, התעופפה על העצים, והתושבים שהתנדבו לתפוס אותה דלקו אחריה. זמן רב נמשך המבצע הזה. כאשר סוף סוף הם

אחת ביום, שאני לא הצלחתי לאכול אותה. היא הייתה קרה וחסרת טעם. אבל מה שהכי מוזר במוזמביק הוא שהאנשים המקומיים לא עובדים. למשל,

המבוגרים יושבים כל היום ומשחקים קלפים על כסף קטן, והילדים לומדים בבית הספר רק שעתיים ביום. הם לומדים בעיקר לטאטא, לחפור ולשיר. אבל מה שאהבתי במוזמביק הוא שלמרות שהתושבים המקומיים עניים מאוד הם בכל זאת שמחים. הם מנצלים כל הזדמנות לשמוע מוסיקה, וזה הדהים אותי יותר מכל הדברים שחוויתי שם. הם כל הזמן עוזרים אחד לשני, ולמרות הפשטות שלהם הם שמחים ומחייכים תמיד.

מאוד נהנינו מהנסיעה. למדנו הרבה דברים, ואנחנו רוצים לחזור לשם שוב.

